

**Asiantuntijakuuleminen Hyte-valiokunnan
väkivalta-mietintöön 12.12.24**

Väkivallan ehkäisy Pirkanmaalla järjestötyön näkökulmasta

Satu Hintikka

väkivaltatyön johtaja

Setlementti Tampere ry/ Väkivaltatyö

Rohkeasti *ihmisen* puolella.

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Lähisuhdeväkivalta on naisiin kohdistuvaa väkivaltaa

- Lähisuhdeväkivalta on sukupuolistunutta
 - Kokijoista enemmistö on naisia, tekijöistä enemmistö miehiä
 - Seksuaaliväkivallassa ero on vielä selkeämpi: naiset kokijoina, miehet tekijöinä
- Lasten kokema seksuaalinen hyväksikäyttö kohdistuu hieman tasaisemmin eri sukupuoliin
 - erot sukupuolten välillä alkavat näkyä selkeämmin murrosiästä ylöspäin

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Lähisuhde- väkivallan yleisyys:

Taulukko 22. Naisten ja miesten lähisuhdeväkivaltakokemuksia %

	Kaikki	Naiset	Miehet	Merkitsevä sukupuoliero
Nykyinen kumppani				
Henkinen väkivalta	18,7	18,1	19,4	-
Fyysinen väkivalta tai uhkaus	5,9	6,9	4,8	p < ,050
Seksuaalinen väkivalta	0,7	1,2	0,2	p < ,001
Yhteensä	19,9	19,0	20,8	-
Entinen kumppani				
Henkinen väkivalta	25,4	15,3	10,2	p < ,001
Fyysinen väkivalta tai uhkaus	17,9	23,8	11,9	p < ,001
Seksuaalinen väkivalta	5,2	8,7	1,7	p < ,001
Yhteensä	27,2	32,8	21,7	p < ,001
Nykyisen tai entisen kumppanin tekemä vaino	5,0	7,4	2,6	p < ,001
Parisuhdeväkivalta yhteensä (ml. vaino)	43,6	48,0	39,3	p < ,001
Parisuhdeväkivalta (ml. vaino) 12 kk aikana	4,4	5,0	3,9	-
Lapsuudessa koettu lähisuhdeväkivalta				
Vanhempien tekemä henkinen tai fyysinen väkivalta	46,8	48,5	45,1	-
Vanhempien välinen henkinen tai fyysinen väkivalta	54,1	57,4	50,8	p < ,001
Perheenjäsenen tai sukulaisen tekemä seksuaalinen väkivalta	1,2	2,3	0,1	p < ,001
Yhteensä	64,6	67,0	62,4	p < ,050
Kaikki lähisuhdeväkivalta yhteensä	74,9	77,5	72,2	p < ,001

Väestötutkimus 2022:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164292>

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Taulukko 23. 16–17-vuotiaiden tyttöjen kokema lähisuhdeväkivalta

	Kaikki (N = 1 618)	Parisuhteessa olleet (N = 586)
Perheväkivalta		
Vanhempien tekemä henkinen tai fyysinen väkivalta	47,5 %	-
Vanhempien välinen henkinen tai fyysinen väkivalta	53,1 %	-
Perheenjäsenen tai muun sukulaisen tekemä seksuaalinen väkivalta	1,5 %	-
Nykyisen tai entisen kumppanin tekemä väkivalta		
Henkinen väkivalta	-	41,0 %
Fyysinen väkivalta tai uhkaus	-	16,9 %
Seksuaalinen väkivalta	-	12,8 %
Vaino	-	5,3 %
Parisuhdeväkivalta yhteensä	-	45,4 %
Kaikki lähisuhdeväkivalta yhteensä	68,0 %	

Väestötutkimus 2022:
[https://julkaisut.valtioneuvosto.
fi/handle/10024/164292](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164292)

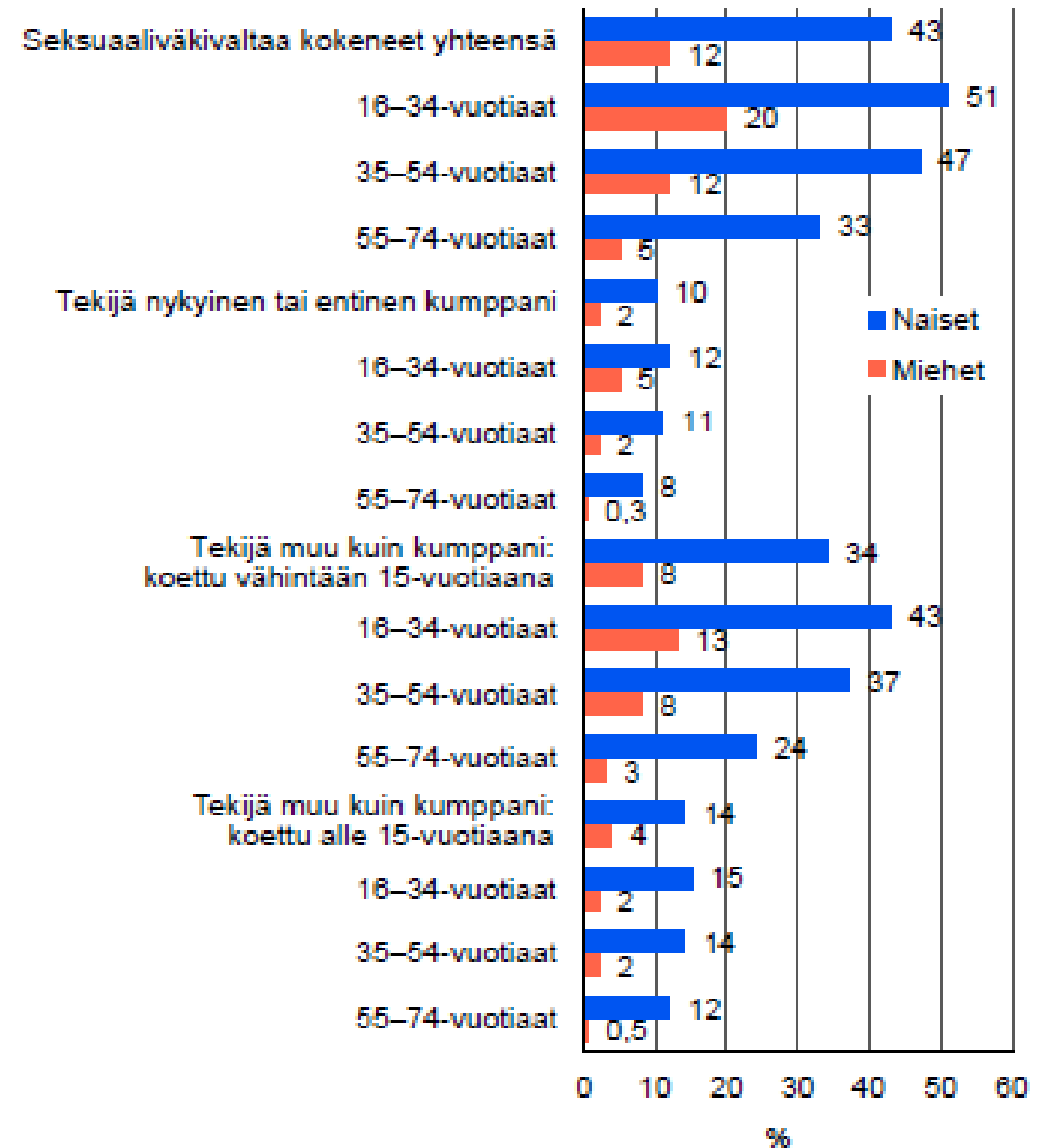
Seksuaaliväkivallan yleisyys:

Lähde: [Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021- Loppuraportti](#)

Setlementti Tampere

VÄKIVALTATYÖ

Kuvio 3.2. Elämänaikaiset seksuaaliväkivallan kokemukset tekijäryhmän ja uhrin ikäryhmän mukaan, % 16–74-vuotiaista naisista ja miehistä*. (Naiset n=6145, miehet n=1430)

Seksuaaliväkivaltaa tapahtuu yhä enemmän verkossa

Suojellaan lapsia ry:n tutkimustuloksia* kyselystä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä todistavaa kuvamateriaalia (CSAM) etsiville TOR-verkossa (n= yli 4500):

CSAM käyttäjistä

Demografiset tekijät

- Useimmat vastaajista olivat 18-24-vuotiaita miehiä

Ensimmäinen altistuminen CSA-materiaalille

- 70% alle 18-vuotiaana
- 50% vastasi altistuneensa CSA-materiaalille ensimmäisen kerran vahingossa

Riski & aiemmat tuomiot

- Lähes puolet vastaajista oli ottanut yhteyttä lapsiin
- Useimmilla ei ollut rikoshistoriaa

Uhrien demografiset tekijät

- Useimmat vastaajista etsivät CSA-materiaalia 11-14-vuotiaista tytöistä.

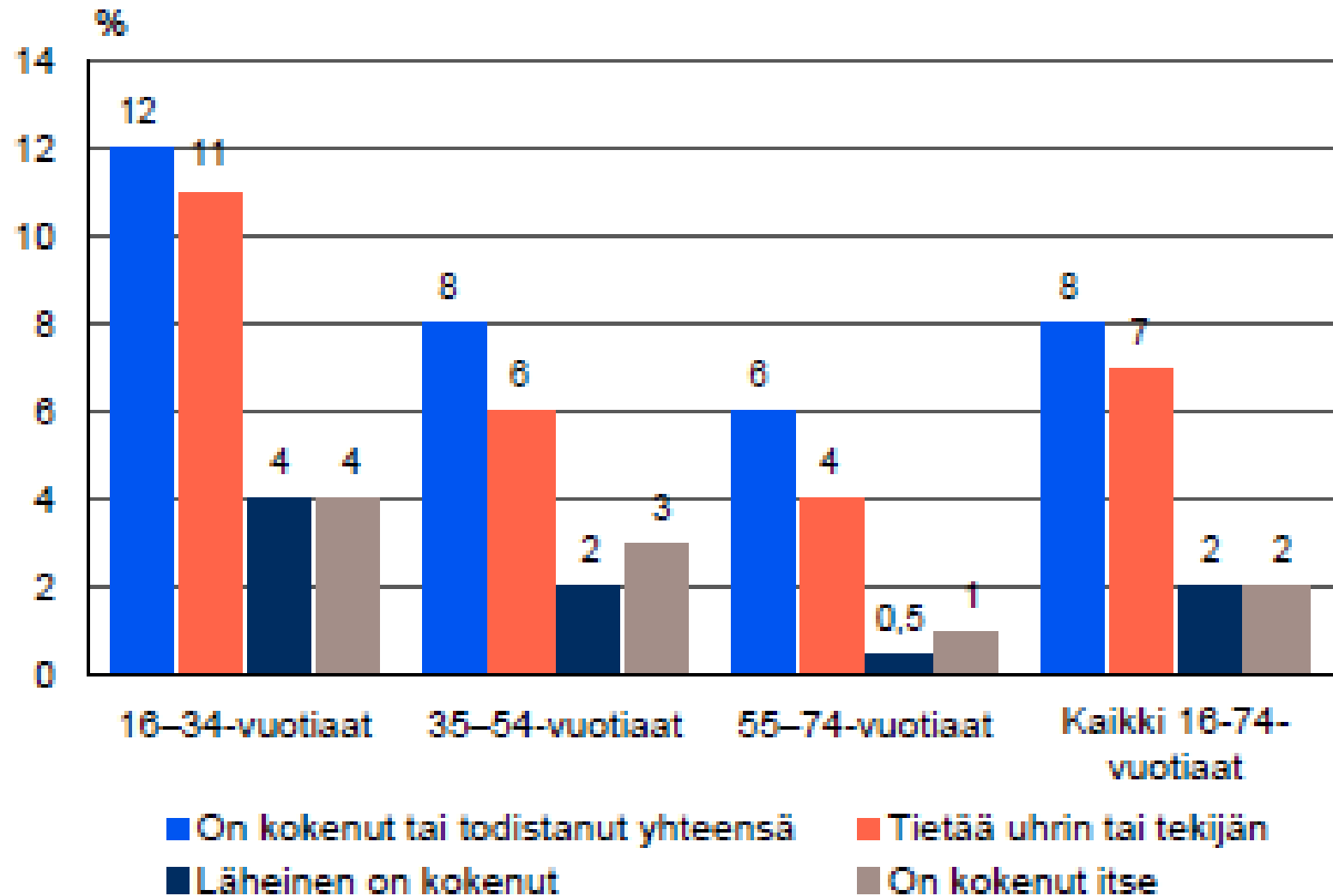

Verkossa tapahtuva rikollisuus yhteydessä kasvokkain tapahtuvaan seksuaaliväkivaltaan

- 42% CSAM:n käyttäjistä on kontaktoinut lapsia.

Kunniaan liittyvän väkivallan yleisyys:

Kuvio 6.1. Kunniaan liittyvän väkivallan tai sen uhkan kokeminen, todistaminen ja osallisten tietäminen ikäryhmän mukaan, % 16–74-vuotiaista. (n=7568)

Setlementti
Tampere

VÄKIVALTATYÖ

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021

Lähisuhdeväkivalta ja palvelujen käyttö

- Palveluja käyttäneiden osuudet lähisuhdeväkivaltaa kokeneilla verrattuna ei-väkivaltaa kokeneisiin viimeisen vuoden aikana:
 - **Sosiaalipalvelut:** 40–200 % suurempi
 - **Terveyspalvelut:** ei-väkivaltaa kokeneissa 40–200 % enemmän niitä, jotka eivät olleet käyttäneet terveyspalveluita
 - Oikeuspalvelut (ml. poliisi) : 60–360 % suurempi
- Parisuhdeväkivaltaa kokeneet olivat käyttäneet **terveys- ja sosiaalipalveluja 2 kertaa useammin** ja oikeuspalveluja 3,6 kertaa useammin kuin ei-väkivaltaa kokeneet vastaajat.

Lähisuhdeväkivallan uhreista tunnistettiin terveydenhuollossa kuitenkin **vain 1%**, vaikka he käyttivät jopa 80% enemmän palveluita kuin muut.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164292>

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Lähisuhdeväkivalta tulee kalliiksi

Rekisteri- ja väestötutkimus 2022:

- Lähisuhdeväkivallan uhreista aiheutuva **lisäkustannus terveydenhuollolle oli 1 024e/hlö vuodessa** verrattuna muuhun väestöön.
 - Lisäkustannus/vuosi kertyi 6 vuoden seurannan ajan, jos väkivaltaa ei tunnistettu oireiden taustalta.
 - Kustannukset laskivat HETI muun väestön tasolle, kun väkivalta tunnistettiin
 - Pelkän fyysisen parisuhdeväkivallan suorat lisäkustannukset terveydenhuollolle olivat Suomessa 150 miljoonaa euroa vuodessa. Jos henkinen väkivalta lasketaan mukaan, lisäkustannus oli 860 miljoonaa euroa.
- ➔ Lähisuhdeväkivallan **lisäkustannukset terveydenhuollolle** ovat **Pirkanmaalla** vähintään **78 miljoonaa vuodessa**.
- **Lapsuudessa koettu väkivalta** näkyi **50% korkeampina** sosiaali- ja oikeuspalveluiden kustannuksina aikuisuudessa.

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Lähisuhdeväkivallan seuraukset ovat yksilöllisiä, mutta kokonaisvaltaisia ja pitkäkestoisia

• Psyykkiset

- pelon, syyllisyyden, häpeän, surun, vihan ja raivon tunteet, avuttomuuden tai toivottomuuden tunteet, itsetunnon heikkeneminen, masennus, ahdistuneisuus, paniikki ja pelkotilat, hallinnan tunteen menetys, eristäytyminen, painajaiset ja takauimat, voimakkaat mielialanvaihtelut, jatkuva stressitila, itsetuhoiset ajatukset
- traumaperäinen stressi (vireystila-, välttämis- ja uudelleenkokemisoireet), PTSD, dissosiaatio

• Kognitiiviset

- muistihäiriöt, epätodellisuuden tunne, keskittymisen ja päätöksenteon haasteet, omien rajojen tunnistamisen haasteet sekä muutokset työ- ja opiskelukyvyssä.

• Sosiaaliset:

- läheisyyden välttäminen, epäluottamus, vaikeus pitää puoliaan vs. vaikeus hallita aggressioita, miesten viha ja/tai pelko, naisten viha ja/tai pelko, jännittäminen, eristäytyminen, vaikeudet vanhemmuudessa

• Fyysiset

- erilaiset krooniset kivut, ruoansulatuskanavan ongelmat, monenlaiset psykosomaattiset oireet, univaikeudet ja uupumus, syömishäiriöt tai ruokahalun voimakkaat muutokset, sydämentykytykset, hikoilu ja vapina, rintakipu, huimaus, päänsärky ja migreeni, selkä- ja niskakivut
- haitalliset selviytymiskeinot kuten päihteiden käyttö ja itsetuhoisuus

• Seksuaaliset

- seksuaalielämän vaikeudet, riskikäyttäytymisen lisääntyminen, psykoseksuaalisen kehityksen häiriintyminen (jos uhri on lapsi tai nuori)

• Taloudelliset ja elämän olosuhteet

- Taloudellinen hyväksikäyttö tai riippuvuus, talousvaikeudet, asuinpaikan vaihto, koulun vaihto, harrastuksen/harrastuspiiriin muutos, sosiaalisen verkoston muuttuminen, perhe-elämän muutokset, vaikutukset työ- ja opiskelukykyyn

Väkivalta ja sen ehkäisy kuuluu kaikille

Väkivalta aiheuttaa merkittäviä terveydellisiä, mielenterveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia haittoja sen kokijoille, tekijöille ja läheisille

- väkivalta on terveyttä ja hyvinvointia vaarantava merkittävä riskitekijä
- väkivallan ehkäisy tulisi olla paljon nykyistä keskeisempi osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä lasten ja perheiden palveluja

Väkivalta koskettaa laajasti kaikkia ikäryhmiä ja sukupuolia

- väkivallan ehkäisy ja haittojen korjaaminen tulisi olla sote-palvelujen perustyötä ja -osaamista kaikilla sektoreilla
- Väkivallan ehkäisy tulisi resursoida sen yleisyyden ja vakavuuden vaatimalle tasolle

Merkittävimmät haasteet väkivallan ehkäisyssä?

Väkivaltaa ei tunnisteta ja siihen ei puututa ajoissa

Väkivaltaongelman laajuutta ja vaikutuksia ei ymmärretä

Ammattilaiset eivät saa peruskoulutuksesta riittäviä valmiuksia väkivaltatyöhön

Täydennyskoulutus väkivalta-asioista ei ole pakollista ammattilaisille

Ennaltaehkäisytyö ei ole systemaattista eikä sille osoiteta resursseja/ siitä leikataan ensimmäisenä

Korjaavan työn resurssit eivät ole riittäviä/ pysyvällä rahoituksella

Väkivalta puhututtaa paljon, mutta (poliittista) tahtotilaa sen vähentämiseen ei ole riittävästi

Sukupuolittuneesta väkivallasta ei uskalleta/ haluta puhua

Väkivaltaa vähättelevät ja sallivat asenteet

Väkivaltatyön erityisosaaminen ja palvelut pitkälti järjestöjen varassa, joiden resurssit ovat nyt uhattuna

Väkivallan tekijöitä auttavia palveluja on vähän

Mitä tulisi tehdä paremmin/ mihin panostaa?

1. Ennaltaehkäisyyn ja matalan kynnyksen toimintaan pysyvä ja riittävä rahoitus

2. Panostaminen väkivallan tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen palveluissa

3. Ammattilaisten osaamisen ja rohkeuden vahvistaminen

4. Väkivallan katkaisuohteet laajemmin tekijöiden saataville

5. Vertaistuen ja yhteistyön lisääminen

6. Nopeampi pääsy mielenterveys- ja päihdepalveluihin

7. Tunnesäätely- ja vuorovaikutustaitojen parantaminen sekä seksuaalikasvatus

8. Monitoimijainen väkivaltatyön osaamiskeskus Pirkanmaalle (konsultaatio)

Grevion suositukset Suomelle 12/2024

1. Väkivaltatyölle osoitettava riittävä ja pysyvä rahoitus (järjestöt ja hv-alueet)

2. Enemmän ja systemaattisempaa koulutusta ammattilaisille väkivallasta

3. Väkivallan tekijöille tarkoitettut ohjelmat laajemmin saataville

4. Lisää yhteistyötä ja toimintamalleja, erityisesti kunniaan liittyvässä väkivallassa

5. Lisää turvakotipaikkoja

6. Digitaalinen väkivalta huomioitava paremmin

7. Lisää asenne- ja tietoisuuskampanjoita väkivallasta

8. Palveluketjuja väkivaltatyöhön

9. Systemaattisempaa tiedon keruuta

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Grevio valvoo naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa. Sopimus sitoo Suomea yhtä paljon kuin kansallinen lainsäädäntö.

*Building trust
by delivering support,
protection and justice*

Finland

First thematic
evaluation report

<https://rm.coe.int/first-thematic-evaluation-report-finland/1680b2ab48>

Numerointi = oma ajatukseni toimenpiteiden priorisoinnista

Toimivia käytäntöjä väkivallan ehkäisyssä Pirkanmaalla

- Tiivis yhteistyö järjestöjen, poliisin, kuntien ja Pirhan kesken väkivallan ehkäisyssä, paljon hyvin toimivaa yhteistyötä (ks. [Apua väkivaltaan - pirha.fi](https://www.pirha.fi/apua-vaakivaltaan))
 - Pirkanmaan väkivaltatyön verkosto
 - kouluttaa, järjestää tapahtumia ja Väkivaltatyön messuja, kampanjoi, jakaa tietoa
 - Seri-verkko (seksuaaliväkivallan tekijöiden kanssa työskentelevät)
 - Kunniaväkivaltatyön verkosto
 - Lapset, nuoret ja perheet –työryhmä, Nuoret väkivallan tekijät -verkosto
- Väkivaltaan erikoistuneita matalan kynnyksen maksuttomia palveluja on hyvin tarjolla (mutta tulevaisuudessa rahoitus vähenemässä)
 - Tampereen ensi- ja turvakoti (ml. Aggredi ja avopalvelut), Setlementti Tampere, Rikosuhripäivystys, Maria-akatemia, Suvanto ry, Tukena-säätiö ym.
- Käytössä on vaikuttavia väkivallan katkaisuoohjelmia lähisuhdeväkivaltaan ja seksuaaliväkivaltaan (Turvallisille raiteille, AART-aggressionhallintaryhmät, Uusi Suunta –ohjelma) – osaamista näihin on erityisesti järjestöillä ja Rikosseuraamusalalla
- Vakavan parisuhdeväkivallan moniammatillinen riskinarviointi-työryhmä MARAK
- Ennaltaehkäisytyö nuorten parissa: esim. Turvallinen biletytys, festaripäivystys, somekampanjat, oppilaitosvierailut
- Moniammatillinen yhteistyö hoito- ja palveluketjuissa (esim. [Seksuaaliväkivaltaa kokeneen palveluketju - Hoito- ja palveluketjut - pirha.fi](https://www.pirha.fi/seksuaalivaakivaltaa-kokeneen-palveluketju))

THL:n maksuttomat väkivalta-aiheiset verkkokoulut – näitä ei hyödynnetä riittävästi

- Barnahus – Lapsiin kohdistuva väkivalta
- Digitaalinen väkivalta
- Ihmiskauppa sote-palveluissa kohdattavana ilmiönä
- Kunniaan liittyvä väkivalta
- Puutu väkivaltaan -koulutus lähisuhdeväkivallasta
- Pakka-toimintamalli käyntiin ja eläväksi
- Sukupuolistuneen väkivallan kohtaaminen kouluissa
- Viranomaisyhteistyö lapsen kaltoinkohteluepäilytapauksissa
- Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy

[Verkkokoulut - THL](#)

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Väkivaltatyön yksikkö/ Setlementti Tampere ry

- Tarjoaa matalan kynnyksen palveluja perhe-, seksuaali- ja kunniaväkivaltatilanteisiin: kriisiapua, tuki- ja keskusteluryhmiä, ennaltaehkäisy- ja vaikuttamistyötä.
- Palvelut ovat asiakkaille luottamuksellisia ja maksuttomia, apua saa nopeasti (matala kynnyks).

Työmuodot:

- DIDAR –kunniaväkivaltatyö (2013 alkaen)
- Perheväkivaltaklinikka (2001 alkaen)
- Kun lapsi satuttaa –työ (2020 alkaen)
- Välitä! –seksuaaliväkivaltatyö (2012 alkaen)
- Rajat rikki ja Välitä rajoista! –hankkeet

Työntekijät:

- 10 päätoimista työntekijää + 2 hanketyöntekijää
- Eri kielisiä ryhmänohjaajia ja vapaaehtoistyöntekijöitä

Toiminta-alue: Pirkanmaa

Asiakkaita

- kriisityössä n. 650/vuosi
- erilaisia ryhmiä n. 50/vuosi
- Ryhmätoimintaan osallistuu n. 450/vuosi

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

www.setlementtitampere.fi/vakivaltatyo

Väkivaltatyön yksikön rahoituksesta

Yksikön päärahoittaja on STEA

- Kohdennettu toiminta-avustus (Väkivaltatyö ja Kun lapsi satuttaa –työ)
- Väkivaltatyö saa kumppanuusavustusta myös Pirkanmaan hyvinvointialueelta (1,5% budjetista)
- Vuoden 2025 STEA:n avustusehdotuksessa Väkivaltatyöltä ja Kun lapsi satuttaa-työltä ollaan leikkaamassa 10% (n. 64 000e)
 - STEA:n linjaus: leikataan työmuodoilta, joissa on tehty myös ammattilaisiin suuntautuvaa työtä
 - Pirhan kumppanuusavustushakemukset 2025 ovat käsittelyssä, haettu korotusta

Hankkeita rahoittavat STEA ja oikeusministeriö

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Didar -kunniaaväkivaltatyö

- Maahanmuuttaja-taustaisille tai muille henkilöille, **joilla on riski kohdata kunniaan liittyvää väkivaltaa**
 - esim. kontrolli, rajoittaminen, väkivalta, pakkoavioliitto, sukuelinten silpomisuhka
- **Toiminta:**
 - Kriisiapu KLV-uhkatilanteissa kokijoille, tekijöille, perheelle, yhteisön jäsenille
 - Omakieliset keskusteluryhmät
 - Dialogityöpajat
 - Toiminnalliset ryhmät

Toimialue: Pirkanmaa

Ammattilaisille: konsultaatiota ja koulutusta, oppaita ryhmiin ja tekijätyöhön.

www.didar.fi

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Perheväkivaltaklinikka

Aikuisille, jotka ovat perheessä tai läheisissä suhteissa tapahtuvan **akuutin perheväkivallan tekijöitä ja/tai kokijoita.**

Lyhytkestoista **kriisiapua** (1-10 tapaamista)

- yksilötapaamisia
- paritapaamisia

Ammatillisesti ohjattuja **vertaistukiryhmiä**

- Avoin keskusteluryhmä väkivaltaa kokeneille
- Turvallinen riitely –ryhmä pariskunnille
- Myrskylyhty-vertaistukiryhmä perheväkivaltaa kokeneille naisille
- Aggressionhallinnan ryhmiä suuttumuksen hallinnan taitoja tarvitseville
-

Toimialue: Pirkanmaa

Ammattilaisille: konsultaatiota ja koulutusta

www.perhevakivalta.fi

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTAIATYO

Kun lapsi satuttaa –työ

Perheille, jossa lapsi tai nuori käyttäytyy väkivaltaisesti muita perheenjäseniään kohtaan.

Tarjoaa maksutonta matalan kynnyksen ammatillista tukea sekä vertaistukea

- **Yksilötapaamiset** vanhemmille ja sisaruksille (1-10 tapaamista)
- **Perhetapaamiset**
- **Ryhmätoiminta**
 - vertaistukiryhmät vanhemmille
 - iltakahvilat vanhemmille
 - ART-viianhallintaryhmät yli 12-vuotiaille nuorille

[Kun lapsi satuttaa -työ –
Setlementti Tampere ry / PVK \(perhevakivalta.fi\)](#)

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Välitä! -seksuaaliväkivaltatyö

Yli 17-vuotiaille **seksuaalisen väkivallan kokijoille, tekijöille ja heidän läheisilleen.**

- Lyhytkestoista **kriisiapua** (1-10 tapaamista)
- **Uusi Suunta –yksilökuntoutusohjelma** henkilöille, joilla on kohonnut riski tehdä seksuaaliväkivaltaa.
- **Tukiryhmiä:** Selviytyjät-ryhmä, tukiryhmä raiskauksen kokeneille naisille, viikonloppuryhmiä, kehotietoisuusryhmiä
- **Traumainfot** trauman kokeneille, läheisille ja ammattilaisille
- **Jalkatuvaa työtä**, mm. turvalliseen biletykseen ja suostumukseen liittyen

Ammattilaisille: konsultaatiota ja koulutusta, palveluketju: <https://www.pirha.fi/fi/web/hoito-ja-palveluketjut/seksuaalivakivaltaa-kokeneen-hoitoketju>

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

www.seksuaalivakivalta.fi

Välitä rajoista! -hanke

Oikeusministeriön rahoittama kehittämishanke, jatkaa Välitä! Nuorten hankkeen (2020-2023) työtä 10/2025 asti.

Pitkäaikaista tukea **yli 15-vuotiaille henkilöille, joilla on riski syyllistyä tai ovat jo syyllistyneet seksuaaliseen väkivaltaan**

- mm. Uusi Suunta- yksilökuntoutusohjelma (nuorille muokattuna)

Ammattilaisille: opas tekijätyöhön, koulutusta ja konsultaatiota.

Opas: [Opas nuorten tekijöiden auttamiseen - Setlementti Tampere ry / Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö](#)

[Välitä rajoista! -hanke – Setlementti Tampere ry / Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö](#)

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

Rajat rikki -hanke

Kehittämishanke yhteistyössä Tukenasäätiön kanssa (2024-26), rahoittajana STEA.

Kohderyhmänä **pirkanmaalaiset 13-29-vuotiaat erityistä tukea tarvitsevat nuoret/ nuoret aikuiset, jotka oireilevat väkivallalla tai muulla rajoja rikkovalla käytöksellä.**

Tarjoaa yksilöllistä tukea, ryhmätoimintaa ja vertaistukea.

[Rajat rikki -hanke - Setlementti Tampere](#)

**Setlementti
Tampere**

VÄKIVALTATYÖ

